

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— " četrta leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo

na

IV. redni občni zbor

„Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani

R. z. z. o. j.,

ki bo

dne 5. maja 1910 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Gradišče št. 4.

Dnevni red.

1. Poročilo upravnega sveta o zadružnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za l. 1909.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Za upravni svet:

L. Jelenc,
predsednik.

Karel Wider,
član upr. sveta.

Slovensko učiteljstvo in obstrukcija v štajerskem deželnem zboru.

Iz Slovenskih gor, 15. aprila 1910.

Ko se je raznesla vest, da so slovenski poslanci v štajerskem deželnem zboru potom obstrukcije onemogočili nadaljno njegovo poslovanje, je zavrelo po vsem slovenskem Štajerju.

Kaj takega pa še ni bilo! Šlo pa je tudi zares za pravice, zastarele pravice štajerskih Slovencev, ki so jih Nemci hoteli odvzeti našim slovenskim poslancem tako, da bi bili Slovenci le samo še dobri davkoplačevalci, sicer pa popolnoma brezpravni. Klerikalni večini slovenskih obstrukcionistov se je pridružil še edini napredni slovenski poslanec. Vsi so stali pod slovensko zastavo. In pod to zastavo so se prirejali tudi shodi po vsem slovenskem Štajerju, kjer se je odobrilo od zborovalcev brez razlike političnega mišljenja postopanje slovenskih poslancev. Res, čudno, a lepo je bilo videti naprednjaka ploskati in pritrdjati izvajanjem slovenskega poslanca klerikalnega mišljenja — in obratno. Čutili smo se zares zopet enkrat vsi skupaj — Slovence.

To obče navdušenje je prevzelo tudi nas slovenske učitelje in tudi mi smo se udeležili — četudi z mešanimi čustvi — teh slovenskih shodov. In kako tudi ne? Saj smo vendar sinovi istega naroda, ki ga hoče njegov sosed v svoji nadmoči potlačiti čisto k tlom. A tu nas vidi sovražnik na braniku slovenskih pravic. Stori li smo svojo narodno dolžnost!

Rekel sem, da smo se udeležili shodov z mešanimi čustvi. To je tudi povsem razumeno, če pomislimo, v kakem položaju je nas zalotila obstrukcija. Vsakih deset let — se reče — se ima izvršiti regulacija učiteljskih plač. Tudi letos bi se imelo kaj takega zgoditi. Štajerski Lehrerbund je po poslancu-učitelju Otterju vložil v deželni zbor tozadevni predlog, ki kulminira v zahtevi: Učiteljske plače se imajo urediti liki onim štirih najnižjih razredov državnih uradnikov. Toda ta predlog ni bil edini. Nemški klerikalec Wagner, nemški nacionalist Gerlitz in slovenski klerikalec Robič so tudi vložili tozadevne, bistveno več ali manj različne predloge. Najboljši je bil še oni Gerlitz, ki zahteva istotako kakor mi osebni status.

Vsi ti predlogi so bili v zbornici sprejeti in odkazani kombiniranemu učnemu in finančnemu odseku. Otter je še zahteval, naj se izvoli anketa, ki bi vzela Lehrerbundov predlog v pretres. Ta anketa pa se je zdela poslancu-učitelju Horvatu (soc. dem.) sumljiva, zato je zahteval: Če se hoče učiteljstvu pomagati, naj se takoj vse potrebno ukrene, ne pa stvari vlačiti na dolgo klop. Temu nasproti je zopet Otter utemeljeval — kar je pravzaprav tudi res — da se mora temeljito, stvarno in premišljeno postopati v tako važni zadevi, ki ima potem vrednost za več let.

Preden nadaljujem naj še omenim, da sta bila izvoljena v anketo od Lehrerbunda tega predsednik in podpredsednik, torej noben Slovenec. To bi ne smelo biti. V vsaki akciji od strani Lehrerbunda moramo biti Slovenci zastopani, sicer zgledamo res tako, kakor bi bili — minderwertig.

Da nadaljujem: V nekem oziru je trdil tov. Horvatek vsekakor prav, kakor je to razvidno iz sledečega: Pri zadnjem zborovanju učit. dr. Aflenc in Bruck v Kopfenbergu je namreč Otter izjavil, da je še sedaj komaj začetek boja za izboljšanje naše blaginje. Glavni naval se mora izvršiti, ko se bo razmotrivalo vprašanje o pokritju! To je vsekakor jasno. Uspeh torej ne bo odvisen od ankete, njenega delovanja in zaključka, velikoveč bo zavisela regulacija od tega, kdaj, kje in kako močan vir se bo našel v pokritje regulacijskih stroškov, nadalje tudi kako močan bo „glavni“ naval. No, boga mi, to ni nič novega, nič posebnega, tako je bilo doslej vedno, ne da bi zato sklicevali ankete.

Sploh pa je tovariš Otter kaj čuden patron; bolj deutsch-völkisch kakor lehrerfreundlich, se mora prej ozirati na zahteve svojih volilcev, kakor na one svojih stanovskih

tovarišev. Zato pa tudi „programmäßig“ psuje Slovence na javnih shodih in učiteljskih zborovanjih, poudarjajoč, da so zavlačevanje regulacije učiteljskih plač zakrivilo edinole Slovenci s svojo neosnovano in nespametno obstrukcijo. Mi pa vemo, da je glavni vzrok obstrukcije Wastianov predlog deželnega šolskega sveta; to pa vedo tudi drugi ljudje. Tako n. pr. je učiteljsko društvo za polit. okraj Liecen dalo Otter-Wastianovi kompaniji breo s tem, da je sprejelo med drugim to le resolucijo: Er (der Lehrerverein) spricht ferner die Überzeugung aus, daß der Antrag Wastian, betreffend die Zusammensetzung des Landesschulrates mit seiner parteipolitischen Tendenz, vom Standpunkte einer rubigen Entwicklung der Schule nicht zu begrüßen ist. Zanimivo je tudi to, da omenjeno učit. društvo za eno obžaluje, daß zwischen den beiden dem steiermärkischen Landtage angehörigen Lehrern ein Einvernehmen in Schul- und Lehrerfragen nicht erzielt werden konnte. — Res, neumevno je, da naši trije stanovski tovariši (če še akademika privzamemo) niso kombinirali svojih predlogov.

Kakor je iz vsega tega razvidno, vsa akcija že v začetku ni mnogo obetala. Toda vedno večja in hujša draginja sili k rešitvi tega našega življenjskega vprašanja.

Že pred Veliko nočjo je bilo slišati, da se namerava pogajati vlada s slov. deželno-zborsko večino — s klerikalci. V kakem štadiju so ta pogajanja, nam momentano ni znano, a govori se že o raznih cukrčkih, ki jih misli vlada podariti našim klerikalnim poslancem, če opusté obstrukcijo. Iz prvobitno občaslovenske zadeve kujejo torej klerikalci sedaj kapital za svojo stranko! V očigled temu izjavlja slovensko štajersko učiteljstvo na tem mestu

*) Jaklič, Ravnikar in — der Dritte im Bunde Otter! Uredn.

LISTEK.

Pisma iz onstran groba.

Piše pokojni Afron Voljniš, priobčuje Florijan Švon.

XI.

1. Svojstvo celote se pojavlja po svojstvu njenih delov.
2. Česar ni v celoti, ne more biti v njenem delu.

A. V.

Dragi Švon, porečeš: „Ne vem, čemu bi priroda zapisovala človeška dela in nedela v vesoljno knjigo življenjskega spomina in čemu bi ona bila ustvarila čitatelje, da bere iz te knjige? Meni se vidi, da je prvo in drugo brez smisla v prirodi.“

Kratko Ti odgovorim na to vprašanje. Povej mi, prijatelj, kaj bi bil človek brez spomina? Odgovor je kratek: „Nema, neumna, mrtva prikazen v prirodi.“ Kaj bi bilo vesoljno človeštvo in kaj bi bila priroda? Mrtev plod mrtve snovi.

Žalibog, da je še mnogo ljudi, ki so fakično še analfabeti, akoravno trdijo, da so pre-

metali in prelistali vse zaprašene knjige, ki jih je kdaj spisalala človeška roka na svetu. Prečitali in premetali so te knjige, ali ker so analfabeti za prirodno knjigo življenja, so ostali le pri čitanju snovne materije, niso pa vpogledali v zgodovino duševnega, vseirnkega subjekta prirode same.

Če je v Tebi ustvarila priroda knjigo spomina, zakaj bi je ne mogla ustvariti za svoje vesoljstvo, to je za svojo celoto, za sebe, v katero celoto spada vsak posamezni pojav bitja? Kar pa je bil vzrok, da ima posamezno bitje spomin, to je bil vzrok tudi za celoto samo. Ker je posamezno bitje del celote, celota pa vse te dele obseguječa enota, se ne izgubi iz te enote niti najmanjši pojav, ampak ostane v posameznem delu zapisan v spominu in po spominu posameznika v vesoljstvu. Vedite, da Vam niti las ne pade z glave, da bi ne ostalo to dejanje začrtano v prirodi!

Pogoj izpopolnjevanja je bil vzrok, da je priroda takorekoč bila prisiljena, da ustvari spomin v posamezniku in v vesoljstvu samem. Kakor vidimo, je pri vsakem bitju mogoče izpopolnjevanje le potom spomina. Volja pa odločuje imetje izpopolnjevanja vsakega posameznika in celega človeštva. Zaraditega je odvisno le od Tebe, dragi, v koliko hočeš ali nočeš biti deležen kot njen del njenega izpo-

polnjevanja. Izpopolnjevanje pa se vrši potom spoznanja življenja in to ne skokoma, ampak stopnja za stopnjo. Kdor zaostane v izpopolnjevanju za prirodo, ta trpi, kdor sledi vesoljni izpopolnjevanju se prirodi, ta uživa.

Človeško življenje ni stalno, ampak le prehodno. Zaradi tega, bratje, ne iščite utehe v zemeljski snovi, ampak iščite jo v poletu svojega duha, ki ne miruje in ne mine, ampak se tudi tostran groba še vedno nadaljuje po vesoljnih dejanjih; izpopolnjuje s tem, da proučuje minljivost in zre vedno jasnejše v večnost.

Resnične so besede Krista: „Kdor služi Mamoni, ne more služiti živemu Bogu, zakaj dvema gospodarjema se ne more služiti.“ Žalibog, da se nahajajo v tem pogledu na zemlji raznovrstna bitja, odkrita in neodkrita. Nekateri hočejo, da obvladajo duha in ga store minljivim, začasnim, drugi pa so uslužbeni Mamonu z dejanji, z besedami pa govore, da služijo Bogu. Te poslednje bi vprašal, tiho jim šepetaje na uho, kakor Margareta v Faustu:

„Nun sag, wie hast du's mit der Religion?
Du bist ein herzlich guter Mann,
allein ich glaub', du hältst nicht viel davon.“

Prvim pa bi rekel kakor Temistokles Spartancu Euribiadu: „Udari ali poslušaj!“

Sfrfotal je slavček v vinskih gorica h ter zapel slavo Stvarniku, ki se mu klanja vesoljstvo in z vesoljstvom tudi jaz

Tvoj

Afron.

XIV.

Kar nazivljemo umiranje, je pravzaprav porod v novo življenje. Zaradi tega bi bilo umestno, da bi nazivljali zemeljsko življenje smrt.

Giordano Bruno.

V svojih mislih si izrazil željo, ki sem jo bral v Tebi in Tej Tvoji želji hočem, da ustrezem, kolikor morem z naslednjim pismom. Shakespeare pravi v Hamletu: „Med nebom in zemljo je mnogo tega, česar ne slutimo, da je.“ Du Prel imenuje svet preko groba drugače shvatan svet tostran groba in nadaljuje: „Kdor bi pa mislil, da je to le slaba zamenjava za nebo, temu povem, da ne odločuje kakovost kraja, ampak kakovost naše organizacije in njen odnošaj proti temu kraju.“

Ta in oni svet, čeravno objektivno isti kraj, zamoreta biti neizmerno različna, torej brez vsake sličnosti. Kakor hišo se izpremeni

odločno, da je iz gornjega razloga proti nadaljni obstrukciji, ki ne pomaga narodu čisto nič, ker se ta izrablja edino le v strankarske namene.

Izmed vseh stanov trpi zaradi obstrukcije zraven kmetiškega najbolj učiteljski stan. Regulacijska dela pri rekah in potokih na Sp. Štajerskem so se izdatno omejila, tuintam popolnoma ustavila. Ravno tako so izostale razne podpore in prispevki, ki — četudi so bili v resnici pišli — so popolnoma izostali. Ali pa nam garantirajo klerikalni poslanci, da bo dežela iz bojzani pred slov. obstrukcijo vbodoče naše slovenske zahteve in potrebe izdatneje subvencionirala?

Od pustnega torka, ko je bil deželni zbor odgođen, pa do današnjega dne smo vsak dan jasneje videli, da je bila slovenska obstrukcija započeta popolnoma brez načela v bodočnost. Veliko vprašanje je tudi, če je tudi obstrukcija prava pot, potem katere hočejo prisiliti nemško večino, da nas pri deželnem gospodarstvu poštevajo odsej bolj, nego se je to godilo dosedaj.

Po odgođenju deželnega zbora je tuptam — kakor snežinka med dežjem — padla tudi pretehtna beseda „avtonomija“ Sp. Štajerja. Torej za vse deželne in državne urade in oblastnije slovenske oddelke. O, zakaj pa ne! Tudi mi slovenski štajerski učitelji smo za to, a šele tistikrat, ko bo imel slovenski Štajer pretežno večino narodno-naprednih poslancev, prej pa ne! Le pomislimo: samouprava slov. Štajerja pod — recimo Korošec-Benkovičevim pašalizmom; gorje naprednemu učitelstvu! Poglejmo samo v kranjsko deželo, kjer vidimo pravo pravečato preseljevanje naprednega učiteljstva; tako bi se nam godilo. Torej, le ostanimo za zdaj še pri Gradu; boljše nam je tako!

Kakor se je občaslovensko mnenje na Štajerskem obrnilo proti obstrukciji, ravno tako se je i učiteljsko, zakaj vsako nadaljnjo odobravanje in pritrdjevanje obstrukciji bi se reklo podpirati enostranske koristi, za učiteljstvo pa razentega še pljuvati v lastno skledo!

Očividno je, da obstrukcija na način, kako se jo izrablja, ne donša sadu, kakor smo ga pričakovali.

Kako hočejo varovati in čuvati naše slovenske narodne pravice vobče in koristi šole in učiteljstva posebe na drug način kakor potom obstrukcije — to seveda prepustimo diplomatom, kakor so po vrsti: Terglav, Meško, Roškar itd.

Resume: Slovensko štajersko učiteljstvo hoče, da štajerski deželni zbor zopet deluje! — c.

Za slovensko šolo v Kopru.

V Kopru — tem italijanskem gnezdu — je veliko številno slovenskih otrok, ki po samopašnem gospodstvu irredentičnega deželnega odbora istrskega in zaradi malomarnosti avstrijske vlade nasproti Slovencem in istrskim Hrvatim še danes nimajo slovenske šole, kjer bi se poučevali v svoji materioščini.

pojav, se v hipu izpremeni za dotični pojav tudi pojav vseмира.

Kaj pa je svet? Svet je skupnost, je celotna enota vsega, kar obstoji. Svet nazivljemo s sinonimnimi izrazi tudi: priroda, vesoljstvo, vesmir, univerzum

„Obstoji pa vobče svet,“ mi porečeš, prijatelj Švon, „to je prvo kosmološko vprašanje?“ Na to vprašanje se nikalno odgovorili Leibnitz, Kant, Fichte, Schopenhauer.

Oui pravijo, da se sveta zavedamo le potom svojih čutil. Človek, ki bi ne imel čutil, bi se sploh ne zavedal sveta, torej ne bi imel pojma o svetu. Iz tega zaključujejo, da svet objektivno ne obstoji, ampak da si ga mi ustvarjamo s svojimi čutili. Ti učenjaki trdijo, da je svet le subjektivna predstava. Kakor so barve le subjektivne in niso nič realno objektivnega. Njih sklop je: „Česar se ne zavedam, to tudi objektivno ne obstoji.“ Ni to nesmisel?

Ali Kant sam je pozneje uvidel, da je za vsako predstavo treba predmeta, ki predstavo zbudi, proizvodi. Vedo pa li ti učenjaki, kaj je barva?

Da dobimo predstavo, mora predmet delovati na naša čutila. Ako nič ne deluje, tudi ničesar ne občutimo in ako ne občutimo, si tudi predstave ustvariti ne moremo.

Vsi ti številni otročki so primorani zahajati v ultraitalijanske šole, kjer jih previdno zastrupljajo v ultraitalijanskem duhu in jim vcepljajo v njih duše in srca sovražstvo do lastne krvi, do svojih staršev in naroda svojega.

Kaj postane iz takih otrok, take mladine slovenskih staršev, nam žalostno priča veliko število renegatov, ki ob vsaki priliki nastopajo z veliko hujšo strupenostjo proti lastnemu narodu, kakor to delajo proti nam pravi tuje-rođci. Poturica je hujši od Turka!

Temu žalostnemu dejstvu vsaj deloma odpomoči in ob tej priliki spomin svojega blagega — tragične smrti zaradi železniške katastrofe v Miljah umrlega — prijatelja in rodoljuba sodnika Josipa Simčiča primerno počastiti, so koprski slovenski rodoljubi razposlali med svoje rojake naslednji rodoljubni poziv:

Slovinci, rodoljubni!

Da počastimo spomin svojega blagega prijatelja in rodoljuba, sodnika Josipa Simčiča, ki je z nami živel in čutil, nameravamo nabrati znesek v podporo slovenske šole v Kopru, ki bo naložen v trajen spomin blagopokojnika, na njegovo ime v tukajšnji posojilnici.

Obračamo se tudi do Vašega blagorodja, da blagovolite prispevati s kakršnimkoli zneskom v ta blagodelni namen.

Z rodoljubnim pozdravom in z odličnim spoštovanjem.

Začasni odbor za ustanovitev slovenske šole v Kopru:

Dr. Černe l. r. Dominco l. r.

Temu pozivu se pridružujemo tudi mi z željo, da se vsakdo, komur le mogoče, odzove prošnji koprskih rodoljubov, ker bo s tem najlepše počeščen spomin blagega pokojnika Simčiča, a obenem pomagano koprski slovenski deci, da se bo izobraževala v svojem maternem jeziku in se tako obvarovala pred izginom v morju tujinstva.

Prispevke bi bilo doposlati na slovensko hranilnico in posojilnico v Kopru ali dr. Černetu, odvjetniku v Kopru.

Načrt zakona,

ki se z njim spremeni deželni šolski zakon za Istro z dne 3. novembra 1874, št. 29.

§ 1.

Stroški za snovanje in vzdrževanje ljudskih šol pripadajo deželi.

K temu je prištevat:

- a) zidanje in vzdrževanje šolskih poslopij;
- b) nabava šolske opreme;
- c) nabava šolskih rekvizitov in knjig za ubožne učence kakor tudi knjig za šolarske in učiteljske knjižnice;
- d) stanovanja, oziroma stanarine za učno osebje;
- e) telovadnice s potrebnim orodjem;
- f) šolski vrtovi in kmetijska poizkusna polja z dotičnim potrebnim orodjem;

Predstave niso neodvisne od splošnih predmetov, ampak one so po predmetih provzročene.

Pred izkustvom nimamo predstave in svet imenujemo čutnim baš zato, ker iz njega po predmetih dobivamo predstave. Ker obstoje prej predmeti, preden se zbude v nas predstave, zaradi tega obstoji tudi objektivno svet in to brez ozira na naše predstave o njem. Predmet zbudi predstavo in predstava nam reflektivno občutuje predmet. Da svet objektivno obstoji, o tem sploh ni več dvojbe. Brezdvomno je tudi, da naši čuti niso dovršeni, zakaj mnogo sil, ki so v vsemiru, naši čuti niti ne občutijo. Zaradi tega nima človeški rod niti pojma še o vesoljstvu. Poznam Te, dragi Švon, da živiš v neprestanem dvomu o biti in nebiti po smrti.

Da je v človeku neka življenska sila, na katero ne vpliva fizična sila, to nam je pred nedavnim časom odkril Baraduc.

Posrečilo se mu je, da je izumil neke vrste iglo, na katero vpliva le izključno življenska sila živih bitij. Ta fluid, ki se javlja s pomočjo te igle, je podvržen le človeški volji ali pa živalskemu instinktu. On torej ne odvisi od fizičnih sil in nima z njimi nič skupnega.

Ne misli pa, da živiš samo Ti v dvomih. Dvomi o biti in nebiti se pojavljajo v vsakem človeku.

g) ogrevanje, razsvetljava in snajenje šolskih prostorov in

h) dežela podpiraj šolske izlete s tem, da se nakažejo vsem šolam sorazmerno letni prispevki iz posebnega, samo v to določenega fonda.

Vsota za stroške pod c) in h) se naj poveri šolskim voditeljem, ki imajo proti letni odškodnini po 300 K za razred nadzorovati in oskrbovati vse šolsko poslopje, oziroma vsa šolska poslopja.

§ 2.

Privatni ustanovnik šole jo mora sam vzdrževati.

Ako ne bi zadostovala v slučaju smrti, oziroma v slučaju razširjenja šole ustanova, primanjkljaj poravnava dežela.

§ 3.

Dosedanja šolska poslopja je preurediti tako, da bodo v vsem zadostovala didaktično-pedagoškim in zdravstvenim zahtevam.

§ 4.

Dežela postavi v vsakoletni proračun gotove vsote za okrajne in deželne učiteljske konference.

Prve morajo biti najmanj po ena vsako leto, t. j. deželne se naj vrše vsaj vsako tretje leto.

§ 5.

Komisija za zidanje novih, eventualno preureditev starih šolskih poslopij obstoja iz:

- a) c. kr. okraj. šol. nadzornika;
- b) najstarejšega šolskega voditelja dotične občine in domačega učitelja, ki ima pa le posvetovalen glas;
- c) okrajnega zdravnika;
- d) enega deželnih odbornikov;
- e) občinskega načelnika in
- f) enega zidarskega mojstra.

§ 6., 7. in 8.

Ostanejo neizpremenjeni, t. j. v dosednji obliki.

§ 9.

Splošen pouk na ljudskih šolah je brezplačen, zaradi česar se ne sme nalagati nikakih šolskih taks.

§ 10.

Šolske knjige in druge potrebščine oskrbuje ubožnim učencem dežela (§ 1. c). V to svrhu napravi šolski voditelj vsako leto do konca aprila proračun za bodočo šolsko leto, ki ga odpošlje potom c. kr. okr. šol. sveta deželnemu odboru.

§ 11.

Kranjski šolski fondi pripadejo deželnemu šolskemu zakladu.

§ 12.

Glavnice iz ustanov se smejo uporabljati za zidanje novih šolskih poslopij edinole sporazumno z dotičnim občinskim zastopom ter le za kraje, ki so jim voljene.

§ 13. do 17.

Odpadajo.

§ 18.

Ostane nedotaknjen.

Moderni apostol miru in ljubavi, Tolstoj, pravi: „Mnogo sem premišljal o Bogu in o bitnosti svojega žitja. Končno sem se prepustil veri v Boga in v neumrlost svoje duše. Od takrat občutim v sebi neko živo, a vrhutega mirno upanje v bodočnost.“

Sokrat nasprotno je bil prepričan o neumrlosti duše. Na vsak način ni prišlo to prepričanje samo, ampak ga je dosegel po truda-polnem razmišljanju. On pravi: „Po smrti izide duša filozofa in pravičnega človeka čista, nasprotno je duša egoista in zločinca polna slabosti in strasti, zaraditega je nečista in omadeževana z neko vrsto materije. Duša poštenjaka se dvigne v višje sfere uživanja. Preprost zločinec pa sploh nima duše, zakaj ona je tako snovna, da umre in propade s telesom.“

Plato je bil mnenja, da je v človeku neko bitje, ki pronicevuje vse človeško telo. Pravi, da to bitje živi samoobsebi in najdalje; zove ga samotoid. To Platonovo naziranje se vjema z Lotzejevim in z naziranjem drugih modernih učenjakov. Platonov samotoid je moderno nazvana monada, ki ji pripisujejo sedanji učenjaki samozavestnost. Od kod je prišla in kam gre ta nerazrušljiva monada? Ona ni prišla in tudi ne prohaja, ampak je bila, je in ostane v večni sedanjosti vesoljstva,

§ 19.

Vsako leto napravi deželna šolska oblast proračun za vzdrževanje že obstoječih in za zidanje novih šol; tega predloži deželnemu odboru.

§ 20.

Upravno šolsko leto se vjemaj s šolarnim letom.

* * *

Ko je objavil tov. Urbančič v tem listu svoj samostojni zakonski načrt, je dostavil na koncu tega opazko, ki me je prisilila, da dostavljam tudi jaz to:

Urbančič nam nekako očita, da si ne upamo s svojimi zakonskimi načrti na dan ter da zbog tega nismo še objavili ostalih, že na zborovanju v Klancu sprejetih načrtov zakonov. Ako smo se pa upali pred občini zbor našega z njimi, naj bo boljši tovariš gotov, da se bomo oglašili tudi v javnosti. Zato izročujem jaz tem potom v imenu koprškega odseka od trojice nas sestavljeni zakonski načrt javnosti; to pa ne zaradi pritiska od raznih strani, temveč iz lastne volje in resnične potrebe, da se ga objavi. Natisnjena sta bila z našim do danes dva zak. načrta; manjka še tretji, t. j. oni kraškega odseka. Ta ima nalogo sestaviti načrt zakona o ustanovljenju šol. Svoje delo mora tudi on objaviti, zakaj kar smo sklenili na zborovanjih, mora biti tudi izvršeno, zato tudi z vašim na dan!

Da pa odlašate, sem gotov, da mislite z mano vred tako: Bolje je s stvarjo tik pred zborovanjem na dan!

Jož. Bertok ml.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca marca K 88.515'02.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 3.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Obrambeni odsek „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.“

Da bi zamogla nuditi svojim članom varstva v vseh učiteljstvo in šolo zadevajočih spornih slučajih s sodnimi, kakor drugimi oblasti, ustanovila je „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v svojem okrilju obrambeni odsek.

Naloga tega je, obveščati svoje po časopisu napadene člane, dalje jih v vseh pravnih zadevah, kolikor se tičejo šole, ali njihove službe, s svetom in dejanjem podpirati ter izdelovati pritožbe in odposiljati na pristojna mesta; dovoljevati tistim, ki so bili oškodovani zaradi izvrševanja državljskih pravic, ali za-

podvržena večnim zakonom izpopolnjevanja. Vsako bitje se zaveda svojega „Jaz“, ki se nam očituje po razumu v neminljivi, hipni sedanjosti.

Ta „Jaz“ je Schopenhaurov „das Ding in sich“. Ta jaz nima razteznosti v prostoru, zato ni prostoren, on je razum, ki poteka iz božanskega, vsevednega razuma in vendar ni njegov del, akoravno ima v volji božanstva svoj izvor in svoj obstanek.

Podvržen je evoluciji vedno se izpopolnjujoče psihe, ki je božanstven dihi, ki oživlja vsak posamezen, vseirski prašek. Smoter psihe je izpopolnjevanje, to je spoznavanje sebe v vsem in vsega v sebi.

Da zamore proučiti sebe v vsem in vse v sebi, mora prevaliti brezmejnost, mora vstati iz pojava v vedno višji pojav, dokler ne pade zadnja senca, ki zatemnuje spoznanje najvišjega bitja, živega pravzroka raz njo.

Zasuželi so po operelem listju jutranji dihi pomladi, in vzdignili so zvončki svoje glavičice, želeč svojim sesticam: „Dobro jutro!“

Tvoj

Afron.

(Dalja.)